

**Міністерство освіти і науки України
Маріупольський державний університет
Кафедра педагогіки та освіти**

**ОСВІТНІЙ МЕНЕДЖМЕНТ:
ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА**

Випуск 7

Маріуполь – 2019

ББК 74.04к2
УДК 371.014.5(477)(06)

Освітній менеджмент: теорія і практика : зб. наук. праць / за заг. ред. Л.В. Задорожної-Княгницької. Маріуполь: МДУ, 2019. 156 с.

Члени редколегії:

Задорожна-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки та освіти Маріупольський державний університет

Восвутко Н.Ю., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти Маріупольський державний університет

Мойсеєнко Р. М., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти Маріупольський державний університет

Нетреба М. М., кандидат філологічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти Маріупольський державний університет

Тимофєєва І.Б. кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та освіти Маріупольський державний університет

Рецензенти:

Голюк О.А. – кандидат педагогічних наук, доцент, Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського.

Зайцева О.М. – кандидат педагогічних наук, доцент, Глухівський національний університет імені Олександра Довженка.

Рекомендовано до друку вченою радою факультету іноземних мов
Маріупольського державного університету
(протокол № 4 від 20 листопада 2019 року)

© Колектив авторів, 2019
© Кафедра педагогіки та освіти МДУ, 2019

Розділ І
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ
ЗАКЛАДОМ ОСВІТИ

УДК 37.014.15

Воєвутко Н.Ю.,
Скабьолкіна А. А.

**НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО
ВИХОВАННЯ УЧНІВ ЗАКЛАДІВ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ**

***Анотація.** Стаття присвячена огляду нормативно-правових документів, які є підставою для громадянського виховання та формування громадянської компетентності. Визначено пріоритетні напрямки, завдання національно-патріотичного виховання, принципи та напрямки реалізації Концепції громадянського виховання, вказано основні програми інтегрованих курсів з громадянської освіти для учнів різних вікових категорій.*

***Ключові слова:** громадянин, громадянська компетентність, громадянська освіта, громадянське виховання, національно-патріотичне виховання, патріотизм.*

Постановка проблеми. Громадянське виховання має важливе значення, оскільки в сучасних умовах саме воно забезпечує виховання справжнього патріота, формує у молоді потреби та уміння жити у громадянському суспільстві, сприяє особистісному прийняттю цінностей демократичного суспільства. З огляду на це важливим і актуальним постає аналіз нормативно-правових документів, які структурують, регламентують і систематизують громадянське та національно-патріотичне виховання здобувачів освіти закладів загальної середньої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Основу статті складає огляд документів, які регламентують процес громадянського виховання: Закони України, Постанови Кабінету Міністрів України, Укази Президента та програми інтегрованих курсів

Мета статті. Розглянути нормативно-правову базу громадянського та національно-патріотичного виховання та громадянської освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Громадянське виховання в закладах загальної середньої освіти здійснюється на підставі нормативно-правових документів: Конституції України, Законів, указів Президента, постанов та розпоряджень Кабінетів Міністрів України, концепцій та програм, які обумовлюють створення, дію та регулювання цілої системи громадянського виховання.

У головному Законі нашої держави – Конституції України – окреслюються основні питання громадянського суспільства: «визначається та гарантується місцеве самоврядування [6, Ст.7]»; Суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності [6, Ст. 15]; Громадяни України мають право на свободу об'єднання у громадські організації

для здійснення і захисту своїх прав і свобод та задоволення політичних, економічних, соціальних, культурних та інших інтересів... Усі об'єднання громадян рівні перед законом [6, Ст.36]; Громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування [6, Ст. 38].

Основні нормативні документи, Закони України «Про Освіту» (2018 р.) і «Про загальну середню освіту» (1999 р. зі змінами від 06.09.2018), містять загальні положення щодо ролі освіти у вихованні громадянина, окреслюють засади та принципи освіти, що безпосередньо відповідають завданню розвитку демократичної громадянськості підростаючого покоління. У Законі «Про загальну середню освіту» вперше згадується поняття громадянської свідомості як засади загальної середньої освіти [13]. Цей закон також формулює завдання загальної середньої освіти, серед яких на першому місці стоїть завдання виховання громадянина України.

Деякі з визначених цим документом завдань безпосередньо розкривають зміст громадянської освіти: «виховання в учнів (вихованців) поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини і громадянина; реалізація права учнів (вихованців) на вільне формування політичних і світоглядних переконань; виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей Українського народу та інших народів і націй, підвищення освітнього рівня громадян задля забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору [13].

Важливим щодо завдань і змісту громадянського виховання є положення про те, що держава повинна забезпечувати виховання особистості з демократичним світоглядом, яка орієнтується в реаліях і перспективах соціокультурної динаміки, підготовлена до життя і праці у світі, що змінюється, є конкурентноспроможною на ринку праці. Значну увагу в «Національній доктрині розвитку освіти в Україні» [12] приділено національному характеру освіти і національному вихованню, метою якого є «виховання свідомого громадянина, патріота, набуття молоддю соціального досвіду, високої культури міжнаціональних взаємовідносин, формування у молоді потреби та умінь жити у громадянському суспільстві, духовності та фізичної досконалості, моральної, художньо-естетичної, трудової, екологічної культури» [12].

У статті 5 Закону України «Про загальну середню освіту» на перше місце серед завдань загальної середньої освіти поставлено – виховання громадянина України [11].

У ст. 8 Закону України «Про позашкільну освіту» – виховання «патріотизму, любові до України, поваги до народних звичаїв, традицій, національних цінностей українського народу» [14].

У Концепції 12-річної загальноосвітньої школи вказано, що завданнями школи є «виховання школяра як громадянина України, національно свідомої,

вільної, демократичної, життєво і соціально компетентної особистості, здатної здійснювати самостійний вибір, приймати відповідальні рішення у різноманітних життєвих ситуаціях» [4].

Проблемам виховання патріотизму присвячені Укази Президента України:

1. «Національна доктрина розвитку освіти», у якій йдеться про необхідність виховання особистості, яка усвідомлює свою належність до українського народу, сучасної європейської цивілізації [12].

2. «Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016-2020 роки», метою якої є створення сприятливих умов для розвитку громадянського суспільства, налагодження ефективної взаємодії громадськості з органами державної влади, органами місцевого самоврядування на засадах партнерства, забезпечення додаткових можливостей для реалізації та захисту прав і свобод людини і громадянина, задоволення суспільних інтересів з використанням різноманітних форм демократії участі, громадської ініціативи та самоорганізації [7].

3. «Про затвердження Національної стратегії у сфері прав людини». Цим Указом мету Стратегії визначено як забезпечення пріоритетності прав і свобод людини як визначального чинника під час визначення державної політики [8].

4. Указ Президента України від 18 травня 2019 року № 286/2019 про затвердження «Стратегії національно-патріотичного виховання», метою якої є забезпечення змістового наповнення національно-патріотичного виховання [15].

Слід зупинитися на постановах та розпорядженнях Кабінету Міністрів України:

1. Постанова Кабінету Міністрів України «Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»)), у якій визначено пріоритетні напрями реформування виховання: формування національної свідомості; забезпечення духовної єдності поколінь; формування високої мовної культури; виховання духовної культури особистості; створення умов для вільного вибору нею своєї світоглядної позиції; утвердження принципів загальнолюдської моралі; виховання поваги до Конституції, законодавства України, державної символіки; формування глибокого усвідомлення взаємозв'язку між ідеями свободи, правами людини та її громадянською відповідальністю; формування у дітей і молоді уміння міжособистісного спілкування та підготовка їх до життя в умовах ринкових відносин [10].

2. «Про деякі питання дитячо-юнацького військово-патріотичного виховання». Постанова затвердила Положення про Всеукраїнську дитячо-юнацьку військово-патріотичну гру «Сокіл» («Джура»), яка є системною формою національно-патріотичного виховання дітей та молоді, важливим засобом громадянської освіти, формування національно-патріотичної свідомості відповідно до ціннісних орієнтирів та індикаторів ефективності Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки [2].

3. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти

«Нова українська школа» на період до 2029 року», згідно з яким «випускник нової української школи – це патріот з активною позицією, який поважає гідність і права людини» [15].

На підставі вищесказаних документів укладено «Концепцію розвитку громадянської освіти в Україні», у якій чітко окреслено сутність, підходи та принципи виховання громадянина, визначено мету та завдання, зазначено, що «виховання громадянськості має бути спрямованим передусім на розвиток патріотизму, важливою якістю якого має бути турбота про благо народу, сприяння становленню і утвердженню України як правової, демократичної, соціальної держави, готовність відстояти незалежність Батьківщини» [5].

У документі визначено такі принципи громадянського виховання особистості:

- принцип гуманізації та демократизації виховного процесу, що передбачає рівноправність, взаємоповагу, відкритість до сприйняття громадянських цінностей - щирості, доброти, справедливості, доброзичливості, співчутливості, милосердя тощо;

- принцип самоактивності й саморегуляції, який формує здатність до критичності й самокритичності, що поступово сприяє виробленню громадянської позиції особистості, почуття відповідальності за її реалізацію у діях та вчинках;

- принципи системності, комплексності та інтегрованості;

- принцип наступності та неперервності;

- принципи культуровідповідності та інтеркультурності. Реалізація останнього принципу означає, що в процесі громадянського виховання мають забезпечуватися передумови для формування особистості, вкоріненої у національний ґрунт і водночас відкритої до інших культур, ідей та цінностей. Лише така особистість здатна зберігати свою національну ідентичність, оскільки вона глибоко усвідомлює національну культуру як невід'ємну складову культури світової [5].

Метою «Концепції національно-патріотичного виховання молоді» є сприяння вихованню у молодого покоління почуття патріотизму, формування особистості на засадах духовності, моральності, толерантності, забезпечення створення умов для інтелектуального, культурного та фізичного розвитку, реалізації науково-технічного та творчого потенціалу молодих громадян, а також сприяння ефективній діяльності центрів патріотичного виховання молоді.

У Концепції визначено такі завдання національно-патріотичного виховання:

- розвиток у суспільстві високої соціальної активності, громадянської відповідальності, духовності, становлення громадянського суспільства;

- утвердження у суспільстві поваги до культурного та історичного минулого України;

- створення і забезпечення реалізації можливостей для повноцінної соціалізації молодих громадян;

- виховання молодих громадян у дусі поваги до Конституції країни,

законності, норм суспільного та колективного життя, створення умова для забезпечення реалізації конституційних прав людини та його обов'язків, громадянського та професійного обов'язку;

- розвиток відчуття у громадян почуття гордості, глибокої поваги до символів держави - Герба, Прапора, Гімну України, іншої загальнодержавної та регіональної символіки та історичних святинь, гордості за країну, а також окремі регіони та міста;

- створення умов для посилення патріотичної направленості телерадіомовлення та інших засобів масової інформації при висвітленні подій та явищ суспільного життя, активна протидія антипатріотизму, маніпулюванню інформацією, фальсифікації історії України;

- формування расової, національної, релігійної терпимості, розвиток дружніх відносин між представниками різних етнічних груп [5].

Проблемою нашого суспільства залишається відсутність досвіду життя в умовах демократії. Покликана зробити крок до розв'язати цієї проблеми програма інтегрованого курсу для учнів 9-11 класів «Громадянська освіта». Головною метою «Громадянської освіти» є сприяння формуванню особистості, якій притаманні демократична громадянська культура, усвідомлення взаємозв'язку між ідеями індивідуальної свободи, прав людини та її громадянської відповідальності, готовність до компетентної участі в житті суспільства. Громадянинові демократичного суспільства властиві толерантність, повага до загальнолюдських та демократичних цінностей, переконаність у пріоритеті прав особи. Він повинен бути патріотом своєї держави, знати та свідомо виконувати свої обов'язки [1].

Хочеться зупинитися на принципах «Громадянської освіти»: демократичність як пріоритетність прав та свобод людини, зв'язок з практичною діяльністю, зорієнтованість на позитивні соціальні дії, плюралізм як повага до засад політичної, ідеологічної, етнонаціональної, расової різноманітності [1].

Проблема патріотичного виховання, формування громадянських компетентностей знаходить вирішення у програмі «Основні орієнтири виховання учнів 1-11-х класів загальноосвітніх навчальних закладів України», яка за мету виховання ставить морально-духовної життєво компетентної особистості. Загальній меті виховання підпорядковується спеціально спроектована система супідрядних, поетапно конкретизованих цілей за напрямками виховання, сконцентрованих на вихованні цінностей природи, культури, соціальних цінностей та цінностей «Я», послідовне досягнення цих цілей повинно наближати вихователя до мети як ідеального образу вихованої особистості [9]. Програма побудована на «ціннісних ставленнях». Першою «цінністю» є «Ціннісне ставлення особистості до суспільства і держави», яке виявляється у патріотизмі, національній самосвідомості, правосвідомості, політичній культурі та культурі міжетнічних відносин. У програмі подається визначення патріотизму як любові до свого народу, повазі до українських звичаїв і обрядів, відчутті своєї належності до України, усвідомленні спільності власної долі з долею Батьківщини, досконалому володінні української мовою;

національної самосвідомості [9].

Саме для набуття практичних навичок та компетентностей для життя й був розроблений наскрізний інтегрований курс «Культура добросусідства». Його перші програми успішно пройшли апробацію й були схвалені до використання у 2007 р. (лист ІТЗО МОН України № 1.4/18-1306 від 12.06.2007 р.). У 2013 р. курс також отримав гриф Міністерства освіти і науки України (лист ІТЗО від 30.07.2013 р. № 14.1/12-Г-436). У 2015-2018 рр. програми та посібники «Культури добросусідства» були осучаснені й адаптовані до нових нормативних документів про освіту та регіональних особливостей 11 областей України. В основу програм покладено Загальну декларацію прав людини (1948), Декларацію прав дитини (1959), Конвенцію ООН про права дитини (1989), Декларацію принципів толерантності (1995), Європейську рамку компетентностей для освіти впродовж життя (2006), Хартію Ради Європи з освіти для демократичного громадянства й освіти з прав людини СМ/Res(2010), Європейську хартію про участь молоді в місцевому та регіональному житті (2015), Рамку компетентностей для культури демократії Ради Європи (2016), Концепцію Нової української школи (2016), Закон України «Про освіту» (2017 року) та ін.

Мета курсу «Культура добросусідства»: виховання соціально компетентних і толерантних осіб, що володіють критичним мисленням, громадян і патріотів своєї Батьківщини, які поділяють демократичні цінності і відповідально ставляться до рідного краю, громади, країни та прагнуть зберігати, розвивати і примножувати природний, економічний і культурний потенціал України.

Мета курсу здійснюється через реалізацію таких завдань:

- Запровадження системного підходу до проведення цілеспрямованої роботи з формування соціальної й громадянської компетентності та однієї з її складових – толерантності (у широкому сенсі, тобто етнічної, релігійної, мовної, гендерної, вікової, соціальної та ін.) не тільки в дітей, а й у їхніх батьків.
- Зниження навчального та інформаційного навантаження на дітей за рахунок інтеграції тем та акцентувати розвиваючу й виховну складову освіти.
- Формування бачення свого місця в сьогоденні і в майбутньому рідного краю, відповідального і поважного ставлення до рідного краю як основоположного елемента виховання патріота України.
- Формування стійкого інтересу до життя, культури, проблем регіону; установки на конструктивну діяльність, підвищення соціальної компетентності і відповідальності молоді за добробут рідного краю і країни як невід'ємної складової громадянського обов'язку.
- Формування навичок ведення діалогу і переговорного процесу, розв'язання проблемних і конфліктних питань відповідно до демократичних принципів і принципів «культури миру».
- Розвиток критичного мислення, формування особистісної позиції; уміння продукувати нові конструктивні ідеї.
- Сприяння розвитку інтеграційних процесів у суспільстві й

підвищенню рівня громадянської ідентичності.

- Знання й обстоювання своїх прав та набуття досвіду активних соціальних дій.

- Протидія розвитку негативних культурних авто- і гетеростереотипів, знизити відчуття приниженості, дискримінованості, підвищити політкоректність.

- Зниження агресивності дітей, прищеплення навичок мирного розв'язання конфліктних ситуацій, ознайомлення з елементами шкільної медіації (посередництва в розв'язанні конфліктів) і переговорним процесом.

- Розвиток навичок успішної міжкультурної комунікації в дітей та їхніх батьків.

- Взаємодія у виховній роботі з батьками, з місцевими громадами, національно-культурними товариствами, розвиток діалогу у громаді та громадянської компетентності дорослих.

- Системне просвітництво батьків, інтеграція родин мігрантів, біженців, ВПО у місцеву спільноту, громаду.

- Формування високого рівня адаптаційних можливостей дитини.

- Популяризація історії та культури різних етносів, представники яких мешкають на теренах України, а також сучасної культури регіону.

- Формування особистісної ефективності і культуру дозволля.

- Сприяння формуванню екологічної свідомості й природоохоронної поведінки.

- Прищеплення інтересу до рідної і державної мови, до вивчення мов своїх сусідів, розвиток мовної толерантності і мотивації до оволодіння іноземними мовами.

- Ознайомлення з різноманітними релігіями та конфесіями, ментальними особливостями сусідів, їхнім світосприйманням й цінностями.

- Ознайомлення з історією регіону і країни через усну історію й компенсування прогалин, що є в загальнодержавних підручниках з історії України.

- Проведення профорієнтаційної роботи, що спрямована на знайомство з професіями, на які є попит у регіоні або які будуть необхідні в майбутньому, зважаючи на перспективи розвитку економіки області.

- Формування свідомого ставлення до грошей, підприємницьких навичок й ініціативи дитини [3].

Колектив авторів під керівництвом М. А. Араджионі розробили комплект навчальних програм (комплект складається з 15 програм, які охоплюють навчання дітей віком від дитячого садочку до студентів вищих навчальних закладів) наскрізного інтегрованого курсу за вибором «Культура добросусідства»: програма з міжкультурної і громадянської освіти дітей дошкільного віку «Український віночок. Регіон», програма «Я, моя сім'я і мої сусіди», програма «Місце, де ми живемо», програма «Учимося, працюємо та відпочиваємо разом», програма «Цінуймо край – пишаймося Україною», програма «Багатоголосся нашого краю», програма «Подорож у минуле й майбутнє нашого краю», програма «Палітра культур і релігій», програма

«Гостинний край», програма «Процвітання в єдності», програма «Шляхами минулого й сьогодення», програма «Регіональна мозаїка України: чудове різноманіття», програма «Я і наш край сьогодні й завтра», програма виховних годин/годин спілкування «Я. Ми. Країна» для 5-12 класів, коледжів і ПТУ, програма навчальної дисципліни «Основи добросусідства» для закладів вищої освіти. [3, с 3-6]. Програма розроблена у відповідності до Програми «Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів України», яка побудована на основі компетентнісного підходу та метою виховання ставить формування морально-духовної життєвої компетентної особистості, яка успішно самореалізується в соціумі як громадянин, сім'янин, професіонал; виховна мета є спільною для всіх ланок системи виховання та становить критерій ефективності виховного процесу [9].

Висновки. Таким чином, в Україні значна кількість нормативно-правових актів присвячена саме вихованню цінностей громадянського суспільства: патріотизму, громадянськості, формуванню національної свідомості тощо. Потребують вирішення на державному рівні питання подальшого удосконалення законодавства, особливо механізмів утілення в життя цінностей громадянського суспільства. Держава та заклади загальної середньої освіти повинні визначити основні напрями громадянського виховання та заходи щодо їх реалізації, створити необхідні умови для набуття учнівською молоддю правових знань та навичок їх застосування, забезпечення джерелами правової інформації, що одночасно виступають факторами й умовами виховання цінностей громадянського суспільства в учнівській молоді.

Література

1. Громадянська освіта (інтегрований курс.) Програма для 10-х класів ЗНЗ: Навчальна програма з громадянської освіти (інтегрований курс) для 10 класів загальноосвітніх шкіл, затверджена Наказом Міністерства освіти і науки (2017, № 1407) URL: <https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58875/> (дата звернення 10.08.2019).
2. Деякі питання дитячо-юнацького військово-патріотичного виховання: Постанова Кабінету Міністрів (2018, № 845) URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/deyaki-pitannya-dityacho-yunackogo-vijskovo-patriotichnogo-vihovannya> (дата звернення 21.08.2019).
3. Комплект програм спеціального інтегрованого курсу «Культура добросусідства» для закладів освіти схвалений до використання в освітніх закладах України (лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України № 22.1/12-Г-366 від 15.06.2018 р.) Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського Національної академії наук України Інформаційно-дослідний центр «Інтеграція та розвиток».
4. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа): Постанова колегії Міністерства освіти і науки України президії Академії педагогічних наук України (2001, №12/5-2) URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v_5-2290-01?lang=ru (дата звернення 02.09.2019).
5. Концепція розвитку громадянської освіти в Україні: Розпорядження Кабінету Міністрів України (2018, № 710-р) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80?lang=en> (дата звернення 10.09.2019).
6. Конституція України (1996, № 30, ст.141 зі змінами від 07.02.2019) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення 03.09.2019).
7. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на

- 2016-2020 роки: Указ Президента України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/68/2016#n25> (дата звернення 10.08.2019).
8. Національна стратегія у сфері прав людини: Указ Президента України (2015, № 501/2015) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/501/2015#n15> (дата звернення 05.09.2019).
9. Основні орієнтири виховання учнів 1-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів: наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України (2011, №1243) URL: <https://studfiles.net/preview/5319055/> (дата звернення 15.08.2019).
10. Про Державну національну програму «Освіта» («Україна XXI століття»): Постанова Кабінету Міністрів України (1993, № 896) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF> (дата звернення 15.08.2019).
11. Про загальну середню освіту : закон України (1999, № 28, ст. 230 зі змінами від 09.08.19 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/651-14> (дата звернення 08.09.2019).
12. Про національну доктрину розвитку освіти: Указ Президента України (2002, № 347/2002) URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/347/2002> (дата звернення 08.08.2019).
13. Про освіту : закон України (2017, № 38-39, ст.380 зі змінами від 06.06.2019) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення 03.09.2019).
14. Про позашкільну освіту: Закон України (2000, № 46, ст. 393) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14> (дата звернення 03.09.2019).
15. Національна стратегія у сфері прав людини: Указ Президента України (2015, № 501/2015) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/ru/501/2015#n15> (дата звернення 05.09.2019).
16. Стратегія національно-патріотичного виховання: Указ Президента України (2019, № 286/2019) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286/2019> (дата звернення 03.09.2019).

УДК 371.014.1:34

Задорожна-Княгницька Л.В.,
Дімітрова О.О.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ ОСВІТИ

***Анотація.** У статті подано характеристику основних державних нормативних актів з питань забезпечення інноваційної діяльності в Україні на загальнодержавному та регіональному рівнях. Розкрито державно-нормативну базу інноваційної діяльності керівників та педагогів закладів освіти. Акцентовано увагу на пріоритетних напрямках інноваційної діяльності у сфері освіти.*

***Ключові слова:** нормативно-правова база, інноваційна освітня діяльність, інноваційні педагогічні технології, національна Стратегія освіти.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку інноваційної діяльності в Україні освіта є однією із найважливіших сфер людської діяльності, що тісно пов'язана із життям суспільства. Здатність системи освіти задовольняти потреби особистості й суспільства у високоякісних освітніх послугах визначає перспективи економічного й духовного поступу країни. Одним із завдань освітньої політики держави сьогодні є формування якісно нової системи навчання і виховання. Закономірною та обов'язковою умовою успішної реалізації цього завдання є забезпечення випереджувального розвитку